

Handläggare
Sara Carlquist
Telefon: 08-50830108

Till
Kyrkogårdsnämnden
2024-06-12

Bestämmelser inom Stockholms stads begravningsplatser

Förvaltningens förslag till beslut

Kyrkogårdsnämnden beslutar om bestämmelser i enlighet med detta utlåtande.

Sammanfattning

2013 togs *Bestämmelser för gravupplåtelse, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravanordningar mm samt krav på kistor och urnor* fram i samband med att det tidigare, så kallade ”reglementet” avskaffades.

I detta ärende föreslås en justering av 2013 års bestämmelser inom Stockholms stads begravningsplatser som berör gravupplåtelse, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravanordningar med mera samt krav på kistor och urnor. Bestämmelserna följer relevant lagstiftning.

I ärendet görs en genomgång av olika gravskick. Sedan bestämmelserna infördes har ett antal askgravplatser och askgravlundar anlagts på förvaltningens begravningsplatser, Järva begravningsplats har anlagts och nya gravkvarter med särskilda bestämmelser har skapats inom förvaltningsområdet.

I samband med justeringarna döps dokumentet om till *Bestämmelser inom Stockholms stads begravningsplatser*.

En översyn av dessa bestämmelser ska göras årligen.

Bakgrund

Det pågår en genomgång av regelverk och riktlinjer inom förvaltningen i samband med ibruktagande av Järva begravningsplats samt öppnandet av en ny askgravlund på Skogskyrkogården och nya kistgravkvarter på Räcksta begravningsplats.

I och med detta har en justering gjorts av 2013 års bestämmelser inom Stockholms stads begravningsplatser som berör

gravupplåtelser, minneslundar, askgravlundar, askgravplatser, gravskötsel och gravanordningar med mera samt krav på kistor och urnor.

Ärendet

Här nedan görs en genomgång och redovisning av bestämmelser för:

- Upplåtelser av grav, gravrätt med mera.
- Genomgång av olika typer av gravskick och inom vilka begravningsplatser de olika gravskicken finns tillgängliga.
- Regelverk vid gravsättning och upplåtelser.
- Krav på kistor och urnor.
- Bestämmelser för gravskötsel och för gravanordningar.

1. Upplåtelse av grav, gravrätt mm.

1.1 Gravplats med gravrätt, förbehållsgrav

Inom Stockholms stads begravningsplatser upplåts två typer av gravplatser:

- gravplats (även urnnisch) med gravrätt.
- gravplats utan gravrätt men med förbehåll för den avlidne (så kallad förbehållsgrav).

1.1.1 Gravplats med gravrätt

Gravrätt är den rätt som uppkommer när en bestämd gravplats på en allmän begravningsplats upplåts till någon för gravsättning av den som förvaltar begravningsplatsen.

När gravplatsen upplåts med gravrätt är det för 25 år med möjlighet för gravrättsinnehavaren att förnya gravrätten när upplåtelse tiden går ut. För förnyelsen får kyrkogårdsförvaltningen ta ut en avgift om förnyelsen inte har samband med gravsättning.

Gravrättsinnehavaren får bestämma vem som ska gravsättas inom gravplatsen, om utformningen av gravanordningen och om gravplatsens utsmyckning enligt gällande bestämmelse för gravplatsen. Gravrättsinnehavaren ska hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick. I de fall det finns flera gravrättsinnehavare ska de vara överens om allt som rör gravrätten och gravplatsen.

En gravplats med gravrätt kan återlämnas genom aktivt återlämnande eller förverkande. Om en gravrättsinnehavare väljer att återlämna gravrätten eller om gravrätten förverkas, genom exempelvis vanskötsel, upphör gravrätten. Gravplatsen fredas i 25 år efter senaste gravsättning.

1.1.2 Gravplats utan gravrätt (förbehållsgrav)

När det inte finns någon som vill bli gravrättsinnehavare förbehålls gravplatsen för den avlidne i 25 år. Någon gravrätt finns inte men kyrkogårdsförvaltningen är förhindrad att upplåta den på nytt under denna tid. Kyrkogårdsförvaltningen är ansvarig för gravplatsen.

Om gravanordning ska sättas upp måste aktuell skötselavgift betalas i förskott för hela den återstående förbehållstiden, det vill säga högst 25 år. Kyrkogårdsförvaltningen kräver att minst ett gräsklippningsavtal tecknas. Kyrkogårdsförvaltningen har rätt att ta bort gravanordningen på en förbehållsgrav om inte skötseln för densamma har betalats.

Anhöriga kan närsomhelst under förbehållstiden ansöka om att få bli gravrättsinnehavare för graven och då övergår ansvaret till gravrättsinnehavaren.

1.2 Gravplats med minnessten

Gravplats kan även upplåtas vid tillfällen då någon avlidit utan att stoftet återfunnits. Det ska då framgå att någon gravsättning inte skett på gravplatsen genom att på gravanordningen markera »Till minne av« eller »vilar på annan plats«. Motsvarande anteckning ska även göras i gravboken. Upplåtelsen görs på motsvarande sätt som i normalfallet i 25 år.

1.3 Begränsningar för icke-stockholmare

Huvudmannen får upplåta gravplats för avliden från annan huvudmans förvaltningsområde om tillgång på gravplatser medger detta.

Nyupplåtelse av kistgravplats erbjuds enbart avliden folkbokförd i Stockholms stad på följande platser:

- Bromma kyrkogård
- Brännkyrka kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården
- Hässelby begravningsplats
- Järva begravningsplats
- Norra begravningsplatsen, kvarter 14D
- Räcksta begravningsplats
- Spånga kyrkogård
- Västberga begravningsplats

Nyupplåtelse av urngravplatser erbjuds enbart avliden folkbokförd i Stockholms stad på följande platser:

- Bromma kyrkogård
- Brännkyrka kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården
- Hässelby begravningsplats
- Spånga kyrkogård

- Västberga begravningsplats

Askgravplats/askgravlund erbjuds enbart avliden folkbokförd i Stockholms stad på följande platser:

- Brännkyrka kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården, kvarter H
- Skogskyrkogården, kvarter 25AL

2. Olika typer av gravskick

2.1 Minneslundar

Minneslundar finns på:

- Bromma kyrkogård
- Brännkyrka kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården
- Hässelby begravningsplats
- Järva begravningsplats
- Norra begravningsplatsen
- Råcksta begravningsplats
- Skogskyrkogården
- Spånga kyrkogård
- Strandkyrkogården

Minneslundan är en gemensam gravplats med anonym karaktär där avlidnas aska grävs ner eller strös ovan mark, vilket bestäms av kyrkogårdsförvaltningen. Gravsättningen noteras i gravboken. Askans läge i minneslundan markeras inte och gravanordning och planteringar får inte förekomma.

Nedgrävning eller spridning av aska sker vid lämplig årstid och utförs av kyrkogårdsförvaltningen under värdiga former utan närvaro av anhöriga.

Kyrkogårdsförvaltningen svarar för minneslundens vård och för all plantering inom denna. Besökare får medverka till utsmyckning med snittblommor och vintertid säsongsenliga dekorationer och marschaller/gravljus. Förvaltningen anvisar plats för dessa och hur de kan anordnas.

Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för städningen av smyckningsplatserna och äger rätt att vid behov ta bort blommor, ljus och dekorationer för att upprätthålla en vacker och värdig miljö samt en säker och god arbetsmiljö.

2.2 Askgravlundar

Askgravlundar finns på:

- Bromma kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården
- Järva begravningsplats

- Norra begravningsplatsen
- Sandsborgskyrkogården
- Skogskyrkogården

De anhöriga kan närvara vid gravsättningen av askan som grävs ner i ett tyghölje. Gravsättning sker när väderleken tillåter, normalt under perioden 1 maj - 31 oktober. Askans läge i askgravlunden markeras inte. Det finns möjlighet att presentera den avlidnes namn, födelse och dödsdatum i anslutning till askgravlunden. Utformningen för detta skiljer sig mellan askgravlundarna.

Vid gravsättning betalar de anhöriga en avgift. I avgiften ingår namnpresentation samt underhåll av densamma under 25 år. I avgiften ingår även tyghöljet för askan.

Smyckning vid askgravlunden sker vid särskilda smyckningsplatser.

2.2.1 Vattenspridning

På Sandsborgskyrkogården finns möjlighet att gravsätta aska genom spridning med hjälp av rinnande vatten. Askan förs med vatten ut i det gemensamma gravsättningsområdet. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen som normalt sker under perioden 1 maj - 30 september.

Askans läge i askgravlunden markeras inte. Det finns möjlighet att presentera den avlidens namn, födelse och dödsdatum i anslutning till askgravlunden.

Vid gravsättning betalar de anhöriga en avgift. I avgiften ingår namnpresentation samt underhåll av densamma under 25 år.

Smyckning vid askgravlunden sker vid särskilda smyckningsplatser.

2.3 Askgravplatser

Askgravplatser finns på:

- Bromma kyrkogård
- Brännkyrka kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården
- Skogskyrkogården

Askgravplatsen har vanligtvis plats för upp till 2-4 askor. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen. Gravsättning sker när väderleken tillåter, normalt under perioden 1 maj - 31 oktober. Askgravplatsen är försedd med en mindre gravanordning med plats för inskription eller bronsskylt för 1-4 namn.

Vid gravsättning betalar de anhöriga en avgift. I avgiften ingår namnpresentation samt underhåll av densamma under 25 år. I avgiften ingår även tyghöljet för askan.

Smyckning får inte ske i direkt anslutning till askgravplatsen utan de anhöriga anvisas till särskilda smyckningsplatser inom gravkvarteret.

Askgravplatser upplåts utan gravrätt.

Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för att askgravplatsen hålls i ett ordnat och värdigt skick.

2.4 Kistgravar

Kistgravar finns på kyrkogårdsförvaltningens alla begravningsplatser och upplåts i normalfallet för två kistor. I en kistgrav tillåts även gravsättning av urnor.

Inom de gravkvarter på Järva begravningsplats och Råcksta begravningsplats där enbart en kista ryms i respektive grav finns möjlighet att reservera intilliggande grav för senare gravsättning av den avlidnes make/maka.

På följande begravningsplatser sker nyupplåtelse av kistgravar i mycket begränsad omfattning på grund av platsbrist:

- Brännkyrka kyrkogård
- Galärvarvskyrkogården
- Hässelby begravningsplats
- Västberga begravningsplats

Anhöriga kan närvara vid gravsättningen som oftast sker i samband med ceremoni. Gravsättning ska ske i kista. Kistgravar kan förses med gravanordning enligt särskilda bestämmelser som finns för varje gravkvarter. Gravrättsinnehavaren kan teckna skötselavtal med kyrkogårdsförvaltningen för skötsel av graven.

2.5 Urngravar

Urngravar finns på alla kyrkogårdsförvaltningens begravningsplatser och innehåller i normalfallet plats för 4-9 urnor.

De anhöriga kan närvara vid gravsättningen. Urngravar kan förses med gravanordning enligt särskilda bestämmelser som finns för varje gravkvarter. Gravrättsinnehavaren kan teckna skötselavtal med kyrkogårdsförvaltningen för skötsel av graven.

2.6 Kammargravar och mausoléer för kistor/urnor

Kammargravar över eller under mark finns på:

- Brännkyrka kyrkogård
- Norra begravningsplatsen
- Sandsborgskyrkogården
- Skogskyrkogården

Nyupplåtelse för anordnande av kammargrav tillåts endast på Norra begravningsplatsen kv 14D, 14E, och 21H. På kvarter 14D upplåts gravarna med förbyggda kammare.

2.7 Kolumbarier/urnmurar

Ett kolumbarium finns på Norra begravningsplatsen.

Urnmurar eller utomhuskolumbarier finns på:

- Norra begravningsplatsen
- Sandsborgskyrkogården
- Skogskyrkogården

Kolumbarier/utomhuskolumbarier upplåts med gravrätt. De anhöriga kan närvara vid gravsättningen. De anhöriga betalar en engångskostnad inskription av sten som tillhandahålls av kyrkogårdsförvaltningen. Inskriptionen ska vara inhuggen och förgylld samt ha den stiltyp som förvaltningen fastställt. Gravrättsinnehavaren ansvarar för underhåll av inskription. När gravrätten upphör kan kyrkogårdsförvaltningen slutförvara urnan på särskild anvisad plats på kyrkogårdsförvaltningens begravningsplatser.

2.8 Gravkvarter eller gravplatser upplåtna för olika trosinriktningar

På kyrkogårdsförvaltningens begravningsplatser finns begravningskvarter/gravplatser som anlagts för att möta behovet för gravplatser inom olika trosinriktningar. Det kan handla om att gravsättning ska vara möjlig med viss orientering av graven med mera.

Det är den avlidnes önskemål som ska tillgodoses och kyrkogårdsförvaltningen gör ingen avvägning kring trostillhörighet.

2.9 Gemensamhetsgrav

På Sandsborgskyrkogården finns en gemensamhetsgrav som används för gravsättningar av urnor. Gravsättning sker utan gravrätt. De anhöriga kan välja att delta vid gravsättningen.

Gravsättningen noteras i gravboken. Askans läge i gemensamhetsgraven markeras inte och gravanordning, plantering eller smyckning får inte förekomma.

2.10 Barngravkvarter

Barngravkvarter finns på:

- Norra begravningsplatsen
- Skogskyrkogården

samt på de muslimska kvarteren på:

- Strandkyrkogården
- Råcksta begravningsplats
- Järva begravningsplats

Gravarna har mindre storlek än vanliga gravar och gravsättning kan ske för barn upp till 15 års ålder förutsatt att kistan eller urnan ryms i graven. Storleken på gravarna varierar mellan begravningsplatserna.

2.10.1 Barnaskgravlund

Inom barngravkvarteret på Norra begravningsplatsen finns en barnaskgravlund.

De anhöriga kan närvara vid gravsättningen av askan som grävs ner i ett tyghölje. Gravsättning sker när väderleken tillåter, normalt under perioden 1 maj - 31 oktober. Askans läge i askgravlunden markeras inte.

Det finns möjlighet att presentera den avlidnes namn, födelse och dödsdatum med en plakett på en gemensam sten inom askgravlunden. De anhöriga står för utformningen av namnpresentationen.

3. Krav på kistor och urnor

Vad gäller kist- och urnmaterial samt utformning ska SBT:s (Samrådsgruppen Begravningsbranschen Träindustrin) "Rekommenderad kravspecifikation för kistmaterial för kremation och jordbegravning" följas.

Därutöver:

- Urnor som gravsätts i jord rekommenderas vara utförda i förgängligt material.
- Urnor i kolumbarier/urnmurar ska vara utförda i beständigt material.
- För kammargravar krävs inneslutning av stoftet i zinkkista.
- Om kista innehåller innerkista av metall skall denna avlägsnas före kremering. Detta arbete får inte utföras inom kyrkogårdsförvaltningens anläggningar.

4. Bestämmelser för gravskötsel och gravanordningar.

4.1 God gravkultur

Gravrättsinnehavaren har skyldighet att vårda och underhålla graven för att säkerställa att god gravkultur upprätthålls.

- Plantering av örtartade växter, fleråriga växter (perenner), rosor och blomsterlökar får bara göras inom angiven planteringsyta på gravplatsen.
- Träd, buskar, häckar, barrväxter eller högväxande örter får endast planteras efter medgivande av kyrkogårdsförvaltningen. Har sådan plantering medgivits får den inte avlägsnas utan tillstånd, då den utgör en del av begravningsplatsens estetiska uppbyggnad. Äldre plantering som vuxit till sådan storlek att den medför olägenhet för intilliggande gravplats, väg eller dylikt kan beskäras eller avlägsnas genom förvaltningens försorg i dialog med gravrättsinnehavaren.
- Förvaltningen tar inte något ansvar för skador eller förluster i fråga om blommor, kransar, gravlyktor eller dylikt som placeras på gravplatsen.
- Bänk, soffa, stol, trädgårdsredskap eller dylikt får inte sättas ut eller förvaras på gravplats eller intilliggande ytor.
- Smyckning med lösa föremål får inte ske så att det medför risker i arbetsmiljön för dem som sköter graven. I sådana fall sker borttagning av föremålen genom förvaltningens försorg. Den del av gravplatsen som utgörs av gräsyta ska vara fri från smyckning.
- Gravljus och gravlyktor bör endast placeras ut på gravarna mellan 1 oktober och 31 mars.

4.2 Uppsättning och vård av gravanordning

- Gravrättsinnehavaren har inte rätt till uppsättning av gravanordning innan denna är godkänd av kyrkogårdsförvaltningen. Uppsättning och utformning av gravanordningen ska ske i enlighet med Centrala Gravvårdskommittén (CGK) anvisningar och de bestämmelser som finns för gravkvarteret.
- Gravrättsinnehavaren är skyldig att omgående åtgärda skador som kan ha uppkommit i samband med uppsättande av gravanordning eller andra arbeten.
- Gravrättsinnehavaren är skyldig att skyndsamt åtgärda gravanordning som utgör en säkerhetsrisk för dem som vistas och arbetar vid begravningsplatsen.
- Kyrkogårdsförvaltningen har rätt att lägga ned eller föra bort gravanordning som bedöms som en säkerhetsrisk.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Begravnings- och serviceavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kyrkogårdsförvaltningen föreslår kyrkogårdsnämnden att fatta beslut om uppdaterade bestämmelser i enlighet med detta utlåtande.

Svante Borg
Förvaltningschef
Kyrkogårdsförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Svante Borg, Förvaltningschef	2024-06-03